

Poporul nostru

POPORUL NOSTRU

SZERKESZTŐSÉG
ES KIADÓHIVATAL: ORADEA
Fiafa Mihai Viteazul
(Nagy piac-tér) No. 11/a

TELEFON: 670.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . 160 Lei
Fél évre . . . 80 „
Negyed évre 40 „
Egyes példány 3 Lei
Megjelenik minden pénteken.

I. évf. 7. szám.

5690. Chesván 5.
1929. novemb. 8.

ZSIDÓ HETILAP

Egységes romániai zsidóságot!

A romániai zsidóság egyetemes érdekének az felel meg, hogy vegye erős revízió alá eddigi politikáját és annak új irányt kell adnia. Kétségtelen, hogy az ország különböző részében lakó zsidóságnak erős érdekeltisége van a román politikában, de az egysége ugyanakkor a különböző pártok között szétforgácsolódik. Általánosságban nagy elégedetlenség uralkodik a zsidóság jelenlegi tagozódottságával szemben és a zsidóság egyetemes érdeke iránt érzékkel bírók, keresik a kiutat a jelenlegi viszonyok megváltoztatására.

Napról-napra nagyobb azonban azon elégedetlenség száma is, kik megbízatás nélkül is hivattaknak érzik magukat zsidó politikát csinálni és irányítani. Megpróbálkoznak tehát különböző utakkal és a zsidó nép jóléte és érdekeinek ügye alatt, becsvágyukat igyekeznek kielégíteni. Már pedig ez továbbra is szervezettelenséghez és az erők megosztásához vezet. És a legfájdalmasabb az, hogy igen gyakran ezen kielégítetlen és tuftütött becsvágy folytán, a zsidóság fontos érdekei súlyosan szenvednek erkölcsi visszaesést és etikai visszafejlődést.

Az egész országban, minden országrészben, sőt minden városban vannak zsidópártok, kik nem pártpolitikai program alapján oszlanak meg, hanem tisztán személyi kérdések folytán teremődnek. A romániai zsidó politikai életet általános elégedetlenség és mindenkit a felfogása és maga módja szerinti jelen leküzdése iránti törekvés hatja át.

A regátban ott látjuk a különböző román pártokban „beírott” zsidókat, az U. E. R. politikusait, a zsidó nemzetiek csoportját és végül a zsidó polgári pártokat állandóan támadó szociáldemokratákat, kiknek internacionális küzdelmel valahol ki kell, hogy éljék magukat. Ezeknek áldozati bárányra van szükségük és mint jó nemzeti románoknak, ki lehet erre legalkalmasabb, még ha a zsidóság táborukba meglehetősen képviselve is van, mint a védtelen, mindenki által puffított polgári zsidóság.

Besarábiában van a nemzeti alapon álló zsidóságnak úgy sajtója, mint gyűlései révén, a legerősebb politikai pártja. Egy nagy része a zsidó lakosságnak Besarábiában, Zirlsohn rabbi körül tömörül, míg egy elenyésző városi kis töredék, a román pártokban beírott zsidókból regutalódik, kiket az uralmon levő pártok látnak el mandátumokkal.

Bukovinában legerősebb a Zsidó Egységes-Párt, melyben legerősebben a cionisták helyezkednek el. Gyengéd van még a szétugrasztott Zsidó Néppárti maradéka és végül a liberális, caranista, sőt lupista zsidók csoportja képviselve.

Végül Erdélyben a többi országrészekből legelőször grotesk mozaik-képet láthatjuk. Van egy hatalmas ortodox zsidó tömeg, melynek lelke mélyét nagyrészt a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság eszményei hatják át, de indolentiája, kevés vezetőinek a különböző frontokon való harca a sok rossz indulattal szemben, részben pedig a szervező erőnek hiánya, akcióképtelenné teszi. Súlyos napi gondoktól elcsigázottan, az eseményekről nincs teljes informáltsága és helyes meglátása, mi letargikus vallásos szemléletére utalja. Legjobb esetben kicsinyes hitközségi és egyetemesi élet lokálpatriotizmusában és civakodásaiban éli ki magát. Vezetőinek egy nagy része az elvi alapot félre téve, az egyéni kultuszüzésének hibájába esik. Részben a zsidó népi alapon álló Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség és Zsidó Választási Blokk keretébe illeszkedik, másik kisebb része pedig mereven szembe helyezkedik ezekkel, mivel a cionistákkal nem hajlandó együtt működni. A Zsidó Nemzeti Szövetség és a Zsidó Választási Blokk kétségtelenül az er-

A beszercei Központi Iroda súlyos támadása az erdélyi orthodoxiával szemben!?

Lapunk zárta előtt értesülünk Bukarestből, hogy a beszercei Központi Iroda — az orthodox hitközségek megkerülésével — a régen lejárt mandátumát a kultuszminisztériumnál egy évre meghosszabítani igyekszik. Lehetetlennek tartjuk, hogy a kultuszminisztérium egy törvénytelen kívánságnak eleget tegyen, mert a központi szerveknek a megválasztása, esetleg meghosszabítása kizárólag a hitköz-

degyi zsidóság egyetlen szervezet politikai kerete, mely egyedül tudott a legutóbbi cikluson két zsidó kamarai mandátumot szerezni. Ezenkívül vannak még az ugynevezett magyar zsidók, kik Árpád leszármazottjának vallják magukat és — fájdalom — ezekhez az ortodox zsidók egy csekély hányada, — a cionisták iránti gyűlölettel vezetett — is csatlakozik.

Vannak más mélyebb okai is a nyilvános zsidó élet szétesésének. A háboru utáni események eredményezték a tekintélyek megszűnését és szabad vélemény uralja a helyzetet. Épen a zsidó értelmiségi osztálynál érvényesül az egyéniségek törtétese bizonyos politikai irányzattal, a tömegek hátán való érvényesülésért. Ezt természetes, újabb pártok és kisebb csoportok megalakulásához, valamint a zsidóság szétforgácsolódásához vezet.

A mindenkor kormányoknak ez természetesen kellemes. Hisz kedve szerint játszhatja ki az egyes zsidó pártokat egymással szemben. Paktál a cionistákkal, hogy tetszelegjen a külföldnek, de ugyanakkor tárgyal a pártjába „beírott” zsidók és magukat képviselőknek kiadó, de tulajdonképpen megbízás nélküli zsidó testületekkel, hogy a mi legszentebb javunkat: a zsidó-hitközségeket, ezek szája-ize szerint megsemitse. Szóval: A zsidó egyenlenség és szétforgácsolódásból, a kormány a zsidóság terhére politikai tökéletet kovácsol. Ezek oly tények, melyeket egyetlen zsidó politikus sem tagadhat.

Épp ezért elérkezett az idő, hogy valamennyien tudatára ébredjünk annak, miszerint a politika, az nem lehet senkinek sem egy öncél, hanem oly törekvés kell legyen, mely a romániai zsidóság számára bizonyos zsidó politikai nevelést igényel. Ha pedig zsidó politikát akarunk csinálni, úgy egyidejűleg zsidó tömegeinket népi öntudatuk tisztaságára, népünk iránti szeretetre és az állam iránti kötelességtudásra kell figyelmeztetnünk.

Ez elérendő, Románia zsidó pártjai és csoportjainak egy közös nagy politikai platformot kell találniok, hol azok vezetői találkozzanak. Össze kell fogni ezeknek minden zsidó energiát, mert csakis ez erősítheti a zsidóság politikai állását és tekintélyét. Meg kell már egyszer teremteniök Nagy-Románia zsidóságának egységes országos zsidó keretét, melybe pártárnyalat és világlátásra való tekintet nélkül, be kell illesztődjen ezen ország minden zsidója, hlvják azt erdélyi, regáti, besarábiai avagy bukovinai zsidónak. Csakis egy ily országosan kiépített zsidó szerv tudja a romániai össz zsidóságnak politikai, gazdasági, kulturális érdekeit az illetékes kormányhatóságok és fórumok előtt képviselni.

Románia zsidóságának, ezen speciális zsidó érdekeket képviselő zsidószerv megteremtése, létkérdés. Ép ezért, minden körülmények közt meg kell ezt teremtenie. Ezen cél elérésére ezen ország zsidóságának egy országos zsidó kongresszus útján

segek által választott delegációk útján történhetik.

Amennyiben ez a tényeknek megfelelő, sajnálatos látjuk, hogy a beszercei Központi Iroda vezetése olyan ultra tért, amely legfőbb jogainkat veszélyezteti. Már most legerélyesebben tiltakozunk ezen, a hitközségünk jogait ily módon való kijátszásával szemben és ezek után hitközségeink vezetői tudni fogják kötelességüket.

kellene a romániai zsidóság jövőjének alapjait lefektetni. Kétségtelen, hogy ez egy nehéz és hosszadalmas munka, de zsidóságunk érdekei megkövetelik ezt tőlünk és egy ily, az egész romániai zsidóság jövő sorsára kiható nagy mű megteremtése, megérdemli a fáradságot.

A kezdeményezésnek a Zsidó Parlamenti Clubtól már most kellene megindulnia, hogy egy nagyvonalú nevelő propagandával a romániai zsidóságnak egy táborba való tömörülését, zsidó tömegeink előtt népszerűsítse és bizalmukat biztosítsuk egy ily intézmény célkitűzéseinek.

Bármennyire nehézségekbe is ütközne ezen mű gyors megteremtése, de egyszer meg kell már kezdenünk és alkalmasabb idő erre nem lehet, mint ma, midőn a zsidóság népi alapon álló képviselői, képviselők bennünket a parlamentbe.

Kezdjük meg tehát egyszer a munkát, fektessük le alapját Románia zsidósága országosan kiépített egységes szervezetének, hol a zsidó lakosság túlnyomó többsége politikailag együtt működjék.

Wasserstrom Sandor

Erdély orth. hitk. konferenciája.

Memorandum a kultuszminiszterhez.

Megirtuk már, hogy Erdély orthodox hitközségei konferenciára gyűltek össze Bukarestbe, ami a múlt héten zajlott le.

A konferencián Erdély minden számottevő hitközsége képviselve volt és nagy érdeklődés előzte meg annak határozatait.

A konferencia, — melyen 30 Erdély legnagyobb hitközsége képviseltette magát — Mittelmann Jakob, nagyváradai hitközségi alelnök avatott vezetése mellett folyt le. A hitközségek hosszas tárgyalás után, a következő nagyjelentőségű határozati javaslatot, illetve memorandumot nyújtották át Vlad Aurel kultuszminiszternek.

Az új kultusz törvény három kategóriát állapított meg:

1. A neológokat (occidentális) ritust, értven alatta azon zsidókat, kik a rituálékat nem veszik szigorúan és inkább a korral óhajtanak lépést tartani.
 2. Az ortodoxokat vagyis azokat, akik szigorúan ragaszkodnak a „Schulchán-Aruchban” lefektetett ősi törvényeikhez és szabályaihoz.
 3. A spanyolokat, kik nem képeznek vallási, hanem inkább történelmi alakulatot. Ezen elnevezés alatt azok a Spanyolországból és Portugáliából a XVI. és XVII. században kiűzött zsidók értendők, akik új hazájukban is megőrizték spanyol jellegüket, nyelvtüket, s exotikus neveiket.
- A törvényből kimaradt az ugynevezett „Chasid” csoport, abból a megfontolásból indulva ki,

hogy a chassidok nem képeznek külön rituális csoportot, hanem a 2. alatt említett orthodox zsidók kategóriájához tartoznak. Ez a csoport annál kevésbé viselheti a szefárd elnevezést, mely tulajdonképpen a 3. alatt említett spanyol ritusnak felel meg, mert csupán egy-két imával vagy egyéb lényegtelen eltéréssel különbözik az orthodox ritustól, s ezenkívül a lengyel dialektusú jiddis nyelvet használja és bizonyos lengyel szokásokat respektál, ami lényegesen megkülönbözteti őket, a spanyol zsidókat szefárd megjelölés alatt összefoglaló csoporttól. A nevük németesen hangzik és szokásaik is homlok egyenest elválasztja őket a spanyol vallási kategóriától. Egyébként hivatkoznak az idevonatkozó tudományos és irodalmi megállapításokra, melyek teljesen fedik a fenti megállapításokat. Hiszszik tehát, hogy éppen ezen tudományos megállapításokat tartva szem előtt, állította fel a kultuszminiszter a törvényben megjelölt 3 kategóriát és kétségtelenül ezért történt, hogy helyesen az új kultusztörvény az orthodox zsidók között jelölte ki az ugynevezett Chassidok helyét, kik különösen Szigeten és néhány más vidéken vannak elterjedve. Ugyanezért a törvény még lehetőségét sem adja meg annak, hogy a chassidok a zsidó egyház kebelében függetlenül szervezkedjenek. Ezt megerősíti különben a „Statutul Organi“ vagyis az orthodox zsidó hitközségek szervezeti szabályzata Erdélyben, mely Banu miniszter alatt 1927 március 18.-án 9582. sz. alatt meg lett erősítve és mely a következőket mondja: „Az erdélyi orthodox zsidók, askenázok és szefárdok...“ ahol is a szefárd elnevezés alatt nem a spanyol, hanem a chassid zsidók lettek értve. Az új törvény értelmében az összes jelenleg fennálló és a jövőben létesítendő hitközségek csupán a fentebbi három ritus valamelyikéhez tartozhatnak, vagyis vagy orthodox vagy neolog vagy spanyol ritushoz.

Uj hitközségek alakulására vonatkozólag kéri a törvény végrehajtási utasításában a következő szempontoknak figyelembe vételét:

1.) Mindenekelőtt szükséges, hogy egy újonnan alakuló hitközség alakulási szándékát azon országos szervezethez bejelentse, melyhez a törvény értelmében tartozni fog, tehát ha orthodox, az orthodox, ha neolog, a neolog, ha spanyol akkor a spanyol szervezethez, s csupán az illető központi szervezet a próbáló véleményezése alapján nyerhet a kultuszminisztériumtól működési engedélyt.

2.) Az egyes ritusok országos szervezeteinek teljes kiépítéséig a kultuszminisztérium átmenetileg az egyes országos vezető zsidó egyéniségeiből ritusonként egy országos ötsz bízottságot alakít, mely az alakulás feltételeit vallási, illetve ritusi szempontból felülbírája és véleményezi. — Egyik szervezet nem véleményezheti más ritusu hitközség alakulását.

Azon esetekre, midőn egy már meglévő hitközség kebeléből való kiválás után egy új hitközség létesítéséről van szó, a fentiekben kívül még a következő feltételek veendő figyelembe.

a.) A miniszter saját közgei útján megállapítja, hogy vajjon az új alakulatlak meg van-e az anyagi alapja a hitközséghez szükséges vallási és kulturális intézmények (templom, vágóhely, rituális fürdő, talmudháza, iskola, rabbi, metsző és tanszemélyzet) alapítására és fenntartására.

b.) Megállapítandó továbbá, hogy az új hitközség nem veszélyeztetheti existenciájában az anyahitközséget és annak fejlődését. — Ugyanis majdnem minden esetben, midőn egy hitközség valamely intézményt alapít, hosszantartó kötelezettségeket vesz magára, midőn is kalkulációját tagjainak számára alapítja. — Mindazok tehát, akik valamilyen hitközségből kilépnek, anyagilag felelősek maradnak anyahitközségi anyagi kötelezettségeikért, melyeket a vallás és kulturális intézmények megteremtésével kapcsolatosan vállalt magára. A Magyarországon életben lévő kultusztörvény ezt a kötelezettséget (kultuszadó, gabella) 5 évre állapítja meg.

A hitközségek ezen vallási szembontból oly sorsdöntő órában kénytelenek voltak ezen mai konferencián ezen ügygel behatóan foglalkozni, mert az országos központi szervek mandátuma régen lejárt és a választó kongresszust többszöri sürgetésük dacára mindeddig nem hívták egybe. Jól lehet a választásokig az ügyeket vezetni, mindazonáltal ezen évtizedekre kiható, az orthodoxia életébe vágó fontos kérdésekben a központi szervezet irodája elejétől kezdve nem kérte ki a hitközségek legális képviselőit képező országos képviselőtestület véleményét, hanem a hitközségek megkérdése nélkül és azok érdekei ellenére járt el ezen ügyben. Ennélfogva a hitközség legális képviselői kénytelenek sorsukat kezükbe venni, s ezen ügyben óhajaikat a kultuszminiszternek közvetlenül tudomására hozni.

A memorandumban ismertetik az erdélyi orthodox hitközségek álláspontját ezen kérdésben és a legerélyesebben tiltakoznak a beszercei Központi Iroda részéről bármily természetű véleménynyilvánítás ellen, mivel e nagy horderejű kérdésnél tanúsított önkényes és szervezeti szabályzataiknál ellenkező eljárása folytán a Központi Iroda objektívítása ezen kérdésben legalább is kétségessé vált.

A zsidó szövetkezeti mozgalom.

3.

Irta: BLEIER ADOLF.

a nagyváradi Kishitelbank és Takarékpénztár R. T. ügyvezetője.

Eddigi közleményeinkben vázoltuk a romániai és különösen az erdélyi gazdasági viszonyokat, és bemutatuk azt a fejlődési folyamatot, amely elsősorban a kishitelintézetek megalakulásához vezetett, majd ezeknek későbbi fejlődésében reá mutattunk arra, hogy a berlini szövetkezeti konferencia, mely a munka egységesítését tűzte ki feladatául, legfontosabb határozata volt, az egyes országgrészek delegátusaiból megalakított Central Komité megalakítása. Noha a megalakított Central Komité ideiglenes jellegénél fogva még nem rendelkezhetett olyan mindenre kiterjedő részletes ügyrenddel, mely alkalmas lett volna az összes kishitelbankok megszervezésével, azokat azonnali közös munkára irányítani, már első kezdeményezéseiben is maradandót hozott létre és teljesen beváltotta a hozzáfűzött várakozásokat és reményeket. Első kezdeményezése volt a zsidó szövetkezeti kurzus megrendezése. Azt a gondolatot, amely sok ezer kis zsidó gazdasági egységnek egy szervezetben való tömörítését jelenti és azt egységesen kifejezésre juttatni akkor, amikor ezen kisebbségi érdekeinek előmozdítása megkívánja, nem is lehet másképp elképzelni, mint egy olyan egységes szellemmel bíró vezetői gárda megteremtése után, mely a zsidó szövetkezeti munka eszmei céljával teljesen tisztában van, továbbá egy olyan adminisztráció inaugrálásával, mely által az intézeti ügyvezetés világos és könnyen áttekinthető legyen. Ezen megfontolások által vezetve határozta el a Central Komité egy zsidó szövetkezeti kurzus megrendezését az összes romániai kishitelintézetek vezetői részére és ennek megrendezésével a beszarabiai zsidó szövetkezetek kisenévi központját bízta meg.

A zsidó szövetkezeti kurzus az amerikai Joint Reconstruction Foundation anyagi segítségével Kisenyben tartatott meg. Megkezdődött f. év szept. hó 14-én és befejeződött ugyanezen hónap 23-án.

Hebraizáció.

A tízéves erdélyi cionista munka egyik sarkalatos pontját képezte kezdettől fogva, a kultur munka. Az összes megtartott konferenciák és egyéb alkalmi tanácskozásoknak programjában, ez a kérdés igen tekintélyes helyet foglalt el és számos rezolúció is hozott, amelyek végrehajtás esetén valóban előmozdíthatók volna, az országunkban sajnos oly kevésbé, vagy félreismert zsidó kultúra problémájának megoldását.

Mondom, „kevésbé vagy félreismert“, mert legnagyobb sajnálatunkra megállapíthatjuk, hogy a zsidó kultur munka mivoltának kérdése, dacára ennek sokoldalúságának még mindig nem tisztázódott eléggé a realizálása szempontjából, vagyis nem állapított még meg a helyes útja annak, hogy országunkban egy zsidó kulturélet kifejlődhessen. Eddig, sajnos, minden vonalon csak kapkodás, terv nélküli kísérletezés észlelhető, anélkül azonban, hogy a tíz éves munka után azt mondhatnánk, hogy megtaláltuk a helyes utat, a cél felé vezető egyenes irányt.

De kísérletünk meg egy visszapiillantást vetni az elmúlt tíz év alatt e téren végzett munkánkra.

Kezdetben volt a hebraizáció. Hallatlan erőfeszítéseket végeztünk, óriási áldozatokat hoztunk az ifjú generáció hebraizálása érdekében, minden erőnket felemésztette az a délibáb hajhászás, hogy ifjúságunkat kiragadjuk az idegen nyelv kulturájából és beleplántáljuk a mi héber nyelvünkébe. Csakhamar azonban rájöttünk arra, hogy álmaink messze vannak a megvalósulástól.

Nagy fáradtsággal emelt (lég) váraink egy csapásra összeomlottak, hogy maguk alá temessék még azon szép reményeinket is, hogy valaha is, ismét felépíthessük azokat. Gondolom a „Tarbut“ héber liceumot, a szigeti héber elemi iskolát, a Váradon és egyebütt kötelezően bevezetett héber nyelv tanítást a zsidó iskolákban, szerte egész Erdélyben. Nem beszélve a gomba módra felszaporodott héber kurzusokról, amelyek יבש יבש שדדמת שלה.

A kultur munka ezután irányt változtatott, persze anélkül, hogy a hebraizáció elvét feladtuk volna. Kezdődött a zsidó kultúra idegen nyelven való terjesztésének korszaka. Felolvasásokon és meetingeken igyekeztünk a zsidó géniusz termékeit népszerűsíteni, a zsidó lelkeket magunknak visszahódítani és általában megszerettetni kultur-értékünket önmagunkkal.

Hogy ezen munkánk milyen pozitív eredményt végződött, vagy egyáltalán hozott-e valamilyen eredményt, nagyon is problematikus. Tény az, hogy a nemzeti eszme, amelynek megerősödése kultur-munkánk folyamánként várható volt, utóbbi időben új hódításokat nem végzett és régi pozícióink is csak újabb erőfeszítések árán tarthatók fenn. A legújabbán észlelhető fellendülés inkább az országunkat meglátogatott Keren Hajessod delegáció működésének köszönhető és asajnálatos palesztinai események reakciójának. Önként vetődik tehát fel a kérdés: Mi legyen ezután a kultur-munkánk? Vagyis, mi oka eddigi kísérleteink sikertelenségének? Hibás volt-e a koncepciónk, vagy csak a módszer? A részéről inkább az utóbbit szeretném elhinni.

Részt vett a kurzuson 84 hallgató mindannyian vezetői a Joint által alapított romániai zsidó szövetkezeteknek és kishitelbankoknak. A tanfolyam maga társadalmi és gazdasági eseménye volt nemcsak Beszarabia zsidóságának, ahol ezen összefogott ngyszólván az általános és állandó érdeklődés központjában állott, hanem egész Románia zsidóságának is. Ezt bizonyítja azon körülmény is, hogy a zsidó parlamenti klub a kurzus megnyitásánál Dr. Landau képviselő útján képviseltette magát és a tanfolyam tartama alatt is állandó kontaktusban állott a tanfolyam vezetőivel. Képviseltette magát azonkívül és előadásokat tartott Millstein az amerikai Jointnak, Trachmann az I. C. A.-nak a megbízottja, továbbá Schwartz Miksa erdélyi és Ososcin bukovinai és regáti inspektorok. A tanfolyamon nemcsak hasznos és praktikus előadások sorozata lett megtartva, hanem gyakran tanácskozó testületnek a képét vette fel, amely ha nem is hozhatott határozatokat, de sokban hozzájárult a felvetődött problémák tisztázásához, különösen abban az irányban, hogy az összes romániai kishitelintézetek a szövetkezeti eszme érdekében hogyan dolgozhassanak hathatósabban és az egyre fokozódó zsidó szükség és nyomor ellen milyen eszközökkel vegyék fel a harcot. Sokat megvitattott probléma volt a szövetkezetek kulturális feladata is és a beszarabiai bankok ezen a téren is minden tiszteletet megérdemlően vezetve, állandó kölcsönkönyvtárak felállításával már most is hatalmas kulturtevékenységet fejtenek ki. Általában az egyetemese zsidó gazdasági és kulturális érdekeknek, de különösképpen a szegény produktív zsidó tömegek védelmének jegyében folyt le ezen összefogott és következményeiben annyira kiható lesz, hogy rövidesen a szövetkezeti probléma az egész ország zsidó politikájának tengelyévé fog válni.

Ha példának okáért, a szomszédos Lengyelországot nézzük, miképpen fejlődött ott naggyá a zsidó kulturélet, láthatjuk, hogy ott is a mozgalom a hebraizációval kezdődött. A „Haskalah“ epochájában, a zsidó nemzeti eszme halhatatlan és önfeláldozó pionirjai évtizedeken keresztül hirdették a héber nyelv létezését és felbresztéséért heroikus harcot vívtak a tagadókkal szemben. A héber nyelven keresztül nevelték fel azt a generációt, amely ma a zsidó kultúra hordozójává lett és az egész cionizmusnak — a politikainak is — alapját képezte. Achad Haam, az ő éleslátó héber nyelvű kritikái cikkeivel egy új, tisztultabb felfogást vitt bele a politikai cionizmusba.

A héber nyelv volt az a dinamikus erő, amely később az egész zsidó kulturélet gépezetét működésbe hozta. Mert az volt a mag, amelyből ez kifarjadt. Ha Ben-Jehuda nem készítette volna elő a talajt Palesztinában, vajjon rendelkezünk volna ma ottan egy, a mostanihoz hasonlóan fejlett kulturával?

Ezért tehát helyes volt országunk cionista vezetőinek is az az elgondolása, hogy a nemzeti eszme ujjáéledése csak a héber nyelvvel együtt lehetséges. Ez kell lennie a mozgalomnak alfája és omegája. De hogy ez miért nem sikerült, ennek a módszerben kell hibáját keresnünk. Örök szabály והפשה רבבה לא תפשה. Vezetőségünk pedig beléesett ebbe a hibába. Az építést nem az alapnál, hanem a tetőzetnél kezdték. Héber nyelvű iskolák csak akkor létesíthetők, ha a közszellem erre kellően fel van már készülve. Minthogy ez nálunk nem volt meg, a létesített intézményeink már eleve kimúlásra voltak ítélve. Ennek megtörténte után pedig egy általános depressio vett rajtunk erőt és a hebraizációba vetett hitünk is elhagyott, úgy, hogy erre nézve minden kísérletünk — önbizalom hiányában — teljesen csődöt mondott.

De ennek továbbra nem szabad így maradnia. A héber nyelvnek országunkban való ujjáélesztéséről nem szabad lemondanunk, mert ez egyet jelentene a nemzeti eszméről való lemondásával. Feszítsük meg ismét minden erőnket és keressük meg a megfelelő módot arra, hogy e munkánkat siker koronázza. Lassu, de biztos munkával, a zsenge ifjúságnál kezdve, honosítsuk meg a héber nyelvet a jövőendő generációba, mert csak úgy tudjuk a zsidó nemzeti eszme fennmaradását biztosítani. Kezdjük tehát előlről!

Edelstein M. Dávid.

November 10-én vasárnap d. e. től 11 órai kezdettel!

nagy zsidó népgyűlés

lesz a Kereskedelmi Csarnok nagytermében.

A gyűlés szónokai:

Dr. Fischer József Giszkalay János

kamarai képviselő, az poéta

E. Z. N. Sz. elnöke.

Mindenképp ott legyen! Bolépti díj nincs!

HIREK.

Felolós szerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR.

A „Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Chesván 5, nov. 8.

Szombat: Chesván 6, nov. 9.

Szombat bejövetele:

üzlet bezárás 4.45

gyertyagyújtás 4.55

Istentisztelet kezdete 5.05

Szombat kimenetele 5.55

— **Nahum Sokolow romániai látogatása.** Hivatalos helyről értesítettek bennünket, hogy Nahum Sokolow a Cionista Végrehajtóbizottság elnöke e hó közepén Romániába érkezik az ezévi Keren Hajesod kampány megindítása érdekében. Nahum Sokolow November 15-én érkezik Bukarestbe, ahol óriási előkészületeket tesznek fogadtatására. Romániai látogatása alatt meglátogatja Jasi, Kisenev, Kolozsvár és Csernovitz városokat. Itt tartózkodása rövidre van szabva, mert a december 8-án megtartandó Keren Hajesod VI-ik világkongresszusán Londonban okvetlen részt akar venni.

— **A Szovjet garázdálkodása a zsidók ellen.** Moszkva Nov. 3 (ITA) Kleiner Abraham és Taitz Sámuel nevű zsidókat, mert valutálat foglalkoztak, a szovjet halálra ítélte. Utóbbi jelentések szerint fellebezéstük visszautasították és az ítéletet rajtuk október 26-án végrehajtották.

— **Ujabb templomrombolások Szovjetországban.** Berlin Nov. 3. (ITA) Homel városi tanácsa legutóbbi ülésén kimondotta, hogy a város központi nagy zsinagógáját városháza céljaira kisajátítja. Ez Homelben az utóbbi hónapokban az ötödik templomromblás,

— **Tanári jubileum.** A nagyváradi Siur és Jeszode Hatorah egylet, vasárnap november 3-án tartott előjárósági gyűlésében elhatározta, hogy Fisch Izrael 25 éves egyleti tanári működését ünnepséggel megünnepli. A jubileumi ünnepséggel rendezésére dr. Brüll Sándor előjárósági tagot kérte fel.

— **A Csehszlovákiai választások alkalmával 6 zsidó képviselő jutott be a képviselőházba.** Prága október 30. (I.T.A.) Végre most már tiszta képet alkothatunk magunknak a csehslovák választásokról. A lengyel zsidó-listán két zsidónak jutott mandátum. Dr. Singer Ludwig, Prag és Dr. Reiss Julius, Bratislava. A lengyelek azáltal, hogy a zsidókkal közös listával indultak a harcba, egy képviselő helyett két képviselőt küldhetnek a parlamentbe. A nem-zsidó pártok listáján következő zsidók lettek megválasztva: A volt cs-lovák igazságügyminiszter Dr. Alfred Meisner (cseh szociáldemokrata), Klein Robert (cseh szociáldemokrata), Senator Jakob Polach, (német szociáldemokrata).

— **Erős akció a palesztinai alapok támogatására Csehszlovákiában.** Praga Nov. 3. (ITA) Csehszlovákia egész területén „Segítség, építés által” jelszó alatt erőteljes akció indult meg a cionista alapok felerősítésére. Eddigi hírek szerint a Keren Kajemet és a Keren Hajesod ezen jelszó segítségével 1 millió cseh koronát (megfelel 5 millió leinak) gyűjtött.

— **A cluji új zsidó kórház felavatása.** A cluji zsidó kórházgyesület f. hó 10-én nyitja meg ünneppélyesen kórházának első épületét, melyre minden zsidót körlevélben és a sajtó útján a vezetőség meghívott. Akik még nem járultak hozzá ezen nagy-szerű intézmény felépítéséhez, most bizonyára meg fogják ragadni az alkalmat és segítséget fognak nyújtani a kórház továbbfejlesztéséhez. Akik pedig adakoztak, meg fognak róla győződni, hogy pénzük jó célra lett fordítva. Az ünnepséggel délelőtti fél-tizenegykor kezdődik az egyesület Str. Jasilor (Nagy-szamos utca) ingatlanán. Az ünnepséggel programja szerint a megnyitó beszédet Dr. Sebestyén elnök fogja tartani. Alkalmi imát mond Glasner Akiba főrabbi és avató beszédet tart Dr. Eisler Mátyás főrabbi, a záróbeszédet az intézet agilis igazgató-orvosa Dr. Steiner Pál tartja.

Hirdessen a „Népünk”-ben

Férfi és hölgy **fodrásüzletemet**

legmodernebbül rendeztem be.

Manikűr, hajfestési és minden ezen szakmába vágó munkák legpontosabb teljesítése.

Olcsó szolid árban. Szíves pártfogást kér.

ORNSTEIN IZIDOR

uri- és hölgyfodrász, Kert-ucca 1.

Külön razol terem!

— **A szatmári Mizráchi Balfour-ünnepélye.** November 3-án ünnepelte meg a szatmári Mizráchi-csoport a Balfour-deklaráció tizenkettedik évfordulóját, amelyen a Mizráchi-központ képviselőjében Wasserstrom Sándor, a Mizráchi executive elnöke és Ráth Efráim főtitkár jelentek meg. Dr. Stern Mór megnyitó szavai után Wasserstrom Sándor ismertette nagy ünnepi beszédében a Balfour-deklaráció világtörténeti jelentőségét, majd rámutatott a Mizráchi hivatására és feladataira. Fokozottabb áldozatkész-séget kell tanúsítani a palesztinai munka iránt és ki kell építeni a szervezetet a vallásos érületi erdélyi zsidóság nagy tömegeinek beszerzésére. A viharos tetszést arató beszéd után Ráth Efráim emelkedett szólásra. Rámutatott azokra az előzményekre, amelyeket a Mizráchi ért el Erec Jisraélben a vallásos élet meghonosításában. Weisz Izsák szellemes bibliai hasonlatban mutatta ki a mozgalomtól távolálló, vallásos zsidók érveinek tarthatatlanságát. Az általános tetszés és érdeklődés jegyében lefolyt Balfour-ünnepélyt Dr. Stern Mór szavai zárták le.

Erec Jisraél.

— **Kuck rabbi elveszett csehslovák rendjele.** Jeruzsálem (J.C.B.) nov. 1. Ismeretes dolog, hogy Masaryk köztársasági elnök 1927-ben szentföldi látogatása alkalmából a főmufti és főrabbi személyeit mint a szentföldi ősegyházak hivatalos vezetőit ki-tüntetéseket részesítette. Röviddel ezelőtt a „Doar Hajom” jelenti, hogy a főmufti ugyan megkapta a kitüntetését, azonban a kormánytisztviselő, akiknek feladatuk lett volna a megérkezett rendjeleket átadni, megfedkeztek ezt Kuck főrabbihoz jutatni. Az I.T.A. képviselője kijelentette, hogy diplomáciai uton ezen ténny tudomására fogja hozni a prágai kormányt.

— **Arab vendégek Natania alapkövetésénél.** Ismeretes, hogy a cionista szervezet Nathan Strauss emlékeztetere és nevére Tel-Aviv közelében a tenger partján új kolóniát alapít. Az alapkövetési ünnep-ségen az egész környékbeli arabság megjelent, ezzel is dokumentálni akarván békés érzéseiket. A szomszédos kolóniákról származott, már ott született fiatalokból rekrutálódó Bené Benjámin szervezet összes tagjaival megjelent az ünnepélyen. Vezetőjük üdvözlő beszédet tartott, amelyben üdvözölte a megjelent arabokat és leszögezte, hogy azon a vidéken arab és zsidó között nincsen semmi ellentét.

Benzit szappan

szennyoldó hatása felülmúlhatatlan!

— **Egy zsidó rendőr elbocsájtása.** Árje Grünstein zsidó lovasrendőr, akinek szolgálataival hír szerint eddig meg voltak feleltetve elégedve, legújabb értesítés szerint el lett bocsájtva állásából. Ez egy arab rendőr vallomása alapján történt, aki szerint Grünstein állítólag lekicsinylően nyilatkozott volna a hivatalos szervekről. A kormány ezen intézkedése élénk felháborodásra adott alkalmat és megbízható értesüléseink szerint, nyilvános akciót fognak indítani ezen és ehhez hasonló alacsony bosszút eláruló intézkedések ellen.

— **A parlamenti vizsgálóbizottság látogatása a Kotel-hamaravinál.** Ismeretes dolog, hogy zsidó rész-ről ezen bizottság fel lett kérve a Kotel-hamaravi meglátogatására. Ezen alkalommal a bizottság az Omár mecset területét is látni akarta. A főmufti bizonyára értesülve volt a látogatásról, szinpadí pó-zokkal fogadta a bizottságot és kifejezte azon reményét, hogy igazságosan fognak itélni... Ugyanakkor egy nagyobb jeruzsálemi társaság, amely főképen jogászokból áll, bemutatta a bizottságnak azon filmet, amely az elpusztított Hebronon, Beér Tobia és Artuf-ról lett annak idején felvéve. A film nyomasztó hatást váltott ki a nézők között.

Az uri közönség figyelmébe!

HACKMAYER URI SZABÓ üzletét

áthelyezte Bémer-tér 2 alá.
Apolló mozgó mellett.

Chnncellor egy régi ottomán lázadási törvényt léptetett életbe. Hogy Palesztina kormányzója nyamnyam vagy hontentotta négereknek nézi a bevándorolt zsidóságot, mi sem bizonyítja jobban, minthogy oly intézkedéseket léptet életbe, amely tényleg csak vissza maradt török hatóságoknak állott jól. Ezen régi törvény szerint, a hivatalos hatalommal való ellenkezés lázításnak lesz minősítve és a hivatalos személy jogosítva van minden esetleges rekrimináció vagy felelőségre vonhatás nélkül fegyverét használni az ellenkezővel szemben. A legnagyobb sérelem azonban az, hogy a löfegyver viselését a legkategorikusabban megtiltja és rajtakapás esetén 3 évi börtönt ír elő büntetésül.

— **Barátságos viszony zsidó és arab munkások között.** Jeruzsálem nov. 5. (I.T.A.) A Betlehem felé vezető országúton az állami kőbányában dolgozó zsidó és arab munkások jóviszonyát mi sem bizonyítja jobban, minthogy amidőn a zavargások kitörttek, az arab munkások arab ruhákat szereztek zsidó társaiknak és elrejtették őket falvaikba. Amidőn a fosztogató mób elvonult, visszatértek előbb az arabok munkahelyeikre, Szerencsétlenségére egyik arab egy zsidó munkástársának ruháit vitte kezében. Egy arra haladó angol patrul erre minden teketória nélkül lelőtte ezt az arabot, azon hiszzenben, hogy egy bandita és a ruhák rablóiak. A kedélyek lecsillapodása után a zsidó munkások most a jeruzsálemi munkástanács épületében nagy emléktüntetést tartottak ezen arab martir fölött. Főszóllalt több arab és zsidó munkás. Mindkét fél szónokai hangsúlyozták, hogy csakis a nagybirtokosok féltékenyek a zsidókra. A munkások között nincs semmi ellentét. Nagy gyűjtést rendeztek az arab családjának, amely szép eredménnyel járt.

**Krawattenstoff-Weberei
und Confectionierung**

Leó Koós

ENGROSS ENGROSS

ORADEA

Str. Lecramioarelor

FIGYELEM! Az érdekeltek tudomására hozom, hogy a **Nagypiac-tér 7. sz.** alatt Általános ügy-nökségi irodát nyitottam, ahol e szakmába vágó ügyeket legpontosabban elintézem, ahol főleg **házasági** közvetítéseket diszkréció mellett elintézem, Csakis komoly, intelligens egyének egész bizalommal fordulhatnak hozzám. A n. é. közönség szíves pártfogását várva, vagyok kiváló tisztelettel **„AURORA”** ügynökség.

KALAPOT és URIDIVAT
CIKKET CSAK

ROTH M. utóda cégnél
vásároljunk.

VICTORIA MŰMÁLOM

Str. Wilson (Füzes-uccán, állatvásártéri hid mellett) értesíti a nagyérdemű örlelő közönséget, hogy az ujonnan épített és legmodernebb gépekkel felszerelt műmálmát üzembe helyezte. A mai naptól kezdve az örlető közönség rendelkezésére bocsátja és kéri szíves pártfogását.

A paptamási

„LITHYNIA”

az ásványvizek királya

vese, hólyag, epe és gyomor-bajok legbiztosabb gyógyvize.

Mindenütt kapható

Központi egyedáruság
Str. Nicu Filipescu (Szarvas-sor) 23
Telefon: 176.

Felhívás!

T. olvasóink figyelmébe!

Ha megbízható tisztán kezelt orth. **kóser liba hús** és **zsiri** jutányosan akarnak vásárolni keressék fel **Klein huscsarnokát**

Kapucinus-ucca 6 sz.

Vendégkösk és viszont eladók nagy ár kedvezményben részesülnek. Szétküldés postán és vasuton.

Kérem vigyázni a címre

Julián császár charterje a zsidó nép részére

Politikai cionizmus a Tanaiták idejében

1. Irta: GOLDSTEIN MÓSE,

Ismeretesek azon talmudi tételek, amelyek Erec-Jisraellel foglalkoznak. A Tanaiták, kik Babilonban vágyódva gondoltak az erec-jisraéli Tanaitákra, nem egyszer rezignáltan megjegyzik, hogy egy közülök annyit ér, mint mi ketten. Értendő ezalatt, hogy egy szentföldi tanaita fölé két babiloniaival.

Amíg egyrészt a babiloni Talmud művelői Babilonból vágyakoztak Erec-Jisraél felé, addig másrészt a Rómában élő tanaiták ott terjesztették a Tant és közben egyellen vágyuk volt visszatérni Erec-Jisraélbe.

De nemcsak nostalgia volt ez a vágyakozás, mert a megmaradt írásos bizonyítékok szerint politikai tevékenységet is kifejtettek, hogy Erec-Jisraélt visszaszerezze a zsidó nép számára.

Körülbelül másfél évezreddel ezelőtt Juliánus császár uralkodott Rómában. A keresztény egyház által befolyásolt történelem ép úgy mint Nérot, Juliánt is vérszopónak állította be, csakis azért, mert nem volt hajlandó a már meglehetősen terjeszkedő keresztény egyházat birodalma területén hatalomnak elismerni. Zsidó irástudóink véleménye szerint tisztalelkű és egyenes gondolkodású volt, aki minden alattvalójának boldogságára gondolt. Összekötést tartott fenn minden fajtájú tudósokkal és így hozta őt össze a sors a nagy Hilel-el, a híres Hilel Hanaszival. Másnéven az utolsó Hilelnek nevezték. Fejedelemtnek szolgáltatta, minthogy Hilel Hanaszit nevet viselte testvérei között.

Hilel Hanaszit, a régebben élt (Bét-Hilel) Hilel ház mérhetetlen türelmességét vette alapul és mintaképül. Ez determinálta mindenkor álláspontját a Samaitákkal szemben. Hilel mindenkor arra volt tekintettel, hogy vajjon a nép teherbíró képessége úgy anyagi mint fizikai vonatkozásokban, sőt lelki vonatkozásban is kibírja-e a rájuk rótt súlyos terheket. Ő volt az, aki a Samaiták szigorúsága mellett a könnyítés álláspontján volt. Ez a gondolkodás vezethette Hilel Hanaszit, hogy az akkor élő római császárral, Juliánussal próbálkozzon, hogy lehetővé tegye a zsidó nép számára az országba való visszatérést. Nem lehetett különös akkor erre gondolni, mert hisz még rövid volt az exil tartama és a sebek még korántsem gyógyultak be. A reménység még nem halt ki a zsidó szívekben és szentül hitték, hogy rövidesen bekövetkezik a visszatérés ideje. És hogy akkor ezen visszatérést politikailag az akkor létező legnagyobb államhatalommal egyetértőleg akarták keresztülvinni, erre igen komoly bizonyítékunk vannak. Ugyanis Julián császár, akinél Hilel Hanaszit az érdeklődést a zsidók iránt felkeltette, hosszas gondolkodás után kiadott egy manifesztumszerű levelet, amelyet a világ zsidósága hozott. Ezt a levelet Grätz is hozza a zsidó történelemben. Ezen levél hivatkozik a zsidóknak egy Julius nevű fejedelmére, amelyre Rav Juda Haléb Hakóhen Fischman, a misraichi illustis tudós elnöke kétséget kizáró módon megállapította, hogy ez a Julius fejedelem nem más mint Hilel Hanaszit. Hivatkozik általa talált különböző forrásokra, amelyekben Hilel latin nyelven Juliusnak van nevezve. És minthogy Hilel, Julián császár korában élt, biztosra vehetjük, hogy az első politikai lépéseket Erec Isral békés uton való visszaszerzésére Hilel tette meg. Julián császár levele ekképpen szól:

A zsidó községekhez!

Sok, nagyon sok a teher, amelyeket rátok raktak. A most elmúlt időkben adókkal terheltek meg benneteket, amelyekről előzőleg nem is értesültek. Kényszerítettek benneteket, hogy rengeteg aranyat hozzatok a birodalom kincstárába. Ennél többet volt alkalmam látni az adók könyvében, mely véletlenségből került elém. Magam is befiltottam az egyik adónevet ezek közül. Már ezzel is dokumentálni akarom, hogy nem tűröm igazságtalan kifosztásokat. Magam saját kezemmel tűzbe dobtam ezen adólistát, rendeletet adtam ki egyúttal, hogy ne merészeljen valaki megkérdőjelezni benneteket megadóztatni szegénytelen adókkal. A denunciató irásokat mind a tűzbe dobtam, hogy nyoma se maradjon. Mindezt azért teszem, hogy testvérem Julius fejedelem kedvében járjak. Megtanácskoztam vele népetek helyzetét és első eredményeképpen utasítottam adóbeszedőimet, hogy jogtalanul ne zaklassanak. A mai naptól tehát egész birodalmom területén mentesek vagytok minden gondtól és minthogy egyelőre nyugodtan élhettek országaimban, inkább lesz türelmetek imádkozni érettem és országaimért az ég és föld teremtőjéhez, a ki felém fordította arcát és megengedte, hogy fejemre tegyem a császári koronát. Mert hát tudom, aki bajban és szenvedésben él, lelke leláncolt, gondolkodása raboskodó és nincs meg a kellő lelki ereje, hogy ináti tisztultak legyenek. Nem úgy azonban azok, akik szabadok minden gondtól és vigak egész szívből, ezek alkalmassak, hogy imádkozzanak a birodalom javáért azon egy Isten előtt, aki előtt jelelni fogok majdan birodalmam nyugalmáért és boldogságáért. Tegyétek ezt meg nekem, ha

visszatérek háborumból, amelyet a perzsák ellen vezetek, fel fogom ujtani városotoknak fényét, Jeruzsálemet, a béke városát újból felépítem, minthogy szívetek régóta kívánja. Felépítem országotokat költségmentesen és veletek együtt én is vissza és megterem a zsidósághoz, hogy veletek együtt szolgálhassam a világ egyetlen hatalmas teremtőjét.

Különböző történetírók hivatkoztak már régebben arra, hogy egyes római császárok foglalkoztak Zsidóország restaurálásával. Hogy mily érdekek vezették őket ebben, az nekünk a ténnyel szemben mindegy. A leglényegesebb ebben csak az, hogy épp mint Julián császár Hilel Hanaszit befolyására cselekedett, valószínű a többi, a zsidósággal rokonszenvező császárok is egyes udvarképes tudós zsidó intervenciójára határozhatta el magát komolyabb politikai lépésekre. Megdönthetetlen tény tehát, hogy a talmudi tudósok idejében igenis politikai uton tettek többször lépéseket az uralkodó hatalmaknál, hogy a zsidó népet visszasegítsék hazájába. Történetíróink véleménye szerint Hilel Hanaszit volt az utolsó, akinek sikerült befolyást gyakorolni egy római császárra. Egyébként Julián jószágos természete és jó hajlamai folytán predesztinálva volt arra, hogy a zsidó nép segítségére siessen.

Sajnos Julián császárnak rövid élet adatott. Röviden fenti manifesztum kiadása után elhunyt. Nem adatott meg neki, hogy nagyszerű terveit végrehajthassa. Holott manifesztuma eljutott az akkor lakott világ minden részébe. Adataink vannak arra nézve, hogy ezen felhívás eljutott Wormaisa és Megenza városokba is, ahol már a Nebukadnezár által okozott galuth idejében is letelepedtek zsidók. Julián császár idejében Wormaisa és Megenza római kolóniák voltak és számos zsidó lakta. A Salzeleth Hakabala híres zsidó forrásmunka érdekesen emlékezik meg ezzel kapcsolatban Wormaisáról és Magenzáról a mely városok neve ma Worms és Mainz. Azt a csodálkozó kérdést tehetné fel minden történelemkutató, — írja fenti mű — hogy miért volt az, hogy éppen ez a két virágzó ósrégi hitközség oly sokszor pusztult el különböző vad hordák keze alatt. Különösen a kereszties hadjáratok idejében többször oly nagyfokú zsidó mészárlások voltak ott, hogy csodával határos, hogy ott ismét virágzó hitközségek alakultak. Mainzban élt Rabbi Simon Hagodól, akinek életében szintén voltak bántódásai a zsidó népnek és akit fiával Rabbi Elchanan-nal együtt vad hordák gyilkoltak meg a szeretet nevében. Hagomány ez nálunk, mely évszázadok óta szájról-szájra jár és nemzedékről-nemzedékre örökölődik. Amidőn, az első zsidó Galuth végén, lamely 70 évig tartott, Ezra és Nechemia világgá küldötték felhívásukat, hogy „gyertek zsidók haza“ Kores perzsa király deklarációt adott ki, hogy visszaadja nekünk a zsidóországot. És nagy távolságokból özönbött a zsidó nép, Ugyanakkor Wormaisa és Megenza hitközségei maguk helyett irást küldöttek Jerusálemba a következő szavakkal: „Nektek ott van Jerusálemetek, nekünk itt van“. Mi itt érezzük jól magunkat és nem megyünk el hozzátok“. Ebből könnyen következtelhető, hogy ez a két hitközség virágzó és fejlődő állapotában kaphatta meg az említett felhívást és ezért nem tudtak az új hazájuktól elszakadni. És a mindent intéző Sors ezért büntette őket, hogy megérezzék, hogy ott nincsenek igaz hazájukban. És sajnos, a történelem szomorú lapjai megisméltödnék, mert amikor Julián császár felhívását megkapták, már elfelejtették régebbi szenvedéseiket és újból meg voltak róla győződve, hogy lakóhelyük igazi hazájukká vált. Julián császár leveléből és hogy abban Hilel Hanaszit neve meg van említve azt következtelhetjük, hogy régebbi nagyjaink és irástudóink mindenkor politikai uton is igyekeztek a zsidóságnak jogokat és kedvezményeket szerezni. Ha több ilyen akcióról nincs is írásos bizonyítékunk a legvalószínűbb, hogy évszázadok múltával az ilyen feljegyzések elkallódtak. De ez az egy ismert tény is eléggé bizonyíthatja, hogy Hilel Hanaszit akciója nem lehetett elszigetelt jelenség a zsidóság eseménydus évezredes történelmében.

Oradeai Orth. Izs. Hitközség.

757/929.

Árlejtési hirdetés.

Az oradeai Ortodox izraelita hitközség folyó évi november hó 17-én d. e. 11 órakor a hitközség tanácsstermében tartandó nyilvános árlejtésen bérbe adja a szárnyas vágóhid mellett levő toltépfő helyiségében 1930 év január 1-től gyakorolható toltépfő jogot egy, esetleg több évre.

Árlejtési feltételek a hitközségi irodában megtudhatók, ahová zárt ajánlatok, 1929. november 16-ig beadhatók.

Oradea, 1929. október hó 29.

Freund Hermann
elnök.

Kirsch Henrik
főjegyző.

WEISZ E. ZSIGMOND férfiszabó üzletét
Rákóczy-ut 6 sz. alá Orsolya zárdá épületbe helyezte át. Apolló drogériával szemben.

A legnagyobb divatreklék előszöve kiállítás Angol és Skót szövegekkel. — Aki szívesen s jól akar öltözködni, minden igényét olcsón kielégítheti e cégnél.
WEISZ E. ZSIGMOND
Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 6.

POSZTÓ ENGROS
Legolcsóbb bevásárlási forrás
HAVAS & GRÜNELD, ORADEA
Strada Avram Iancu 8
Kicsinyben, eladás engros árakban
csakis készpénz ellenében.

Olcsó tűzifa

I. száraz cserhasáb . L. 390 || I. száraz bükkhasáb . L. 370
I. száraz gyertyánhas. L. 380 || I. száraz dorongfa . L. 330

Ezen árak méterenkint a telepen értendők

Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei

Vulcan-fatelep Ugyanitt cser, gyertyán és bükkfa felvágott állapotban is kapható
Nagypiactér Közraktár mögött. Telefon 632

Legjobb ridikulókat,

oldaltárcákat, pénzszényeket és

bőröndöket minden kivitelben

gyári árban árusítunk. Ugyanitt

minden szakmában vágó rende-

léseket és javításokat vállalunk.

Nagyvárad Bőröndgyár városi lerakata
Bulv. Reg. Ferdinand 1.

Szenzációs **olcsó** áron legto- kételesebb **rádiókészülékek,**
alkatrészek és akkumulátortöltés
Lei 15, — 25, — 35 árban
RAJZ ANTAL és Fia Str. Alex. (Teleki-u. 2.)
Telefon: 512.

Acéllemez üzlet **REDŐNYÖKET**
Esslingeni ablak
a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb
árban készítünk és szállítunk!
ÁRAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.
Halász Testvérek Redőny és
Oradea, Str. Cogălniceanu 16. lakatosárnyagár
Telefon: 364.

ORTH. **אשר**
Amsel vendéglő
Tulajdonos: STERN SÁMUEL
ORADEA
Plaza M. Viteazul (Nagypiactér) 7.

AZ ÉRELMESZESÉDÉS a 40 éven felüli egyé-
neknél többé kevésbé jelentkezik. Agynomás fő-
fájás, szédülés, nagyothallás, szibbadás, vérkeringé-
si zavarok, mind az elmeszesedés tünetei. Kiti-
nően bevált ellenszer az egész orvosi kar által
ajánlott **CIGELKAL (Csehszlovákia) LAJOS FORRÁS** fel-
tűnően kellemes ízű **JÓDOS GYÓGYVIZE**, amelyből
20—25 üvegnek 6—8 héten át évenként való el-
fogyasztása után a szervezet felfrissül az életkedv
megújul s az évtávy fokozatosan emelkedik. Kérjen
mindenütt ismertetőt kívánatra bárkinek szívesen
küld a **CIGELKAI Jódos gyógyforrások románial**
vezérképviselője, **ARINIȘ (Egerhát) jud. Salaj.**

Új szőrmeáruház és szűcsműhely !!
Oslas Wilf és Társa
Str. A. Iancu (Kossuth-u.) Sas bejárat sarok
Rekláron tartja az összes külföldi szőrmeárukat, nagyban és
kicsinyben. Első rangú szakmunkásai készítik a legdivatosabb
szőrmeárukat. — Felhívó olcsó árak, előnyös fizetési feltéte-
lekkel. Javítások, átalakítások szakszerűen és olcsón.

ESŐERNYŐ **ROSENBERG TESTVÉREK**
LEGOLCSÓBB A KÉSZÍTŐNÉL
Str. Nic. Iorga (Zöldfa-ucca) 17.
Behuzást, javítást, gyorsan,
pontosan és olcsón készít.